

УДК 336.02

Шевців Світлана

аспірантка

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів

ЕФЕКТИВНА КРЕДИТНА ПОЛІТИКА В ЧАС ІНФЛЯЦІЇ ТА ФАЗА КРИЗИ ПРОБЛЕМНИХ КРЕДИТІВ СПРИЧИНЕНИХ НЕЮ

Анотація

У статті розглянуто питання проблемних боргів яке є досить молодим в Україні, кризові ситуації що мали вплив на економіку країни в минулому та діючу фазу кризи, що затяглася при мінливих зовнішніх факторах, що впливають на кредитну політику банку. Висвітлено гостре питання великої частки проблемних кредитів на балансах банківських установ, що потребує негайного вирішення. Визначено доцільність розвитку регулювання вітчизняними банками проблемної заборгованості, та запровадження нових реформ урядом України.

Ключові слова: банк, кредитна політика, проблемні кредити, девальвація, проблемні активи.

У нинішніх умовах господарювання українські комерційні банки опинилися в центрі багатьох суперечливих, кризових і важкопрогнозованих процесів, що відбуваються в економіці, політиці й соціальній сфері. В сучасній широкомасштабній фінансово-економічній кризі в Україні особливо актуальна розробка ефективної кредитної політики банком. Кредитні операції залишаються пріоритетним напрямом діяльності банківських установ сьогодні. Саме вони приносять найвагомішу частку доходів банку, тому і є найбільш ризикованими у діяльності банків та можуть призвести до значних фінансових збитків. А враховуючи той факт, що в умовах політичної та економічної нестабільності в країні та високої інфляції, сьогодні, можливість вчасно розраховуватись за кредитними зобов'язаннями скоротилась, тобто зросла ймовірність виникнення проблемних кредитів. Тому вітчизняні банки переважно формують кредитну політику на короткотермінову перспективу розвитку поточного року. Кредитна експансія попередніх років, велика частка валютних кредитів у кредитному портфелі банків та те, що за кредитами не генеруються грошові потоки до банку у визначений термін та в повному обсязі призвело до того, що в Україні сьогодні спостерігаємо суттєве погіршення банківських балансів в результаті зростання частки проблемних кредитів та величини сформованих резервів за ними. У результаті відбуваються масові неплатежі за кредитами, українським банкам, за висновками експертів рейтингового агентства Fitch, поки не вдалося домогтися прогресу в скороченні обсягів проблемних кредитів. Частка безперспективних кредитних активів у портфелі банків залишається на рівні 45% – 50%. Так, за підсумками II кварталу 2014 року загальна кількість недіючих (проблемних) кредитів по всій банківській системі України склала 47,02%. Тобто загальна сума проблемних активів зараз складає 240 млрд. гривень [2].

На тлі сучасних тенденцій, коли вітчизняному виробнику для ефективної діяльності недостатньо обігових коштів, банківські установи надають кредити

за високої ціни та в обмеженій кількості. Отож, українським банкам необхідно відновлювати кредитування із оптимальними умовами для реципієнтів. І якщо із кризою ліквідності банківські установи України справляються, то фаза кризи великої частки проблемних кредитів на балансах банківських установ затяглася, проблема й досі залишається гострою і потребує негайного вирішення.

Підвищена увага економістів до проблеми сучасної фінансової кризи пояснюється швидкістю її поширення і масштабами наслідків. У зв'язку з цим науковий інтерес становить аналіз у працях багатьох вітчизняних науковців, а саме: Г. Панової, В. Гончаренко, М.Савлука та ін. Проте подальшого дослідження потребує питання впливу на розвиток кредитування населення, адже на території України питання проблемних боргів є достатньо молодим, отже, науково обґрунтованих стратегій його вирішення наразі не відпрацьовано [1]. Логіка дослідження трансформаційних зрушень у кредитній політиці банків України, що відбуваються під впливом інфляції, передбачає загальний аналіз кредитного портфелю, а також короткий огляд становлення та розвитку кредитування.

Кожен окремий комерційний банк розробляє індивідуальну кредитну політику, враховуючи ряд факторів які можна умовно розділити на два типи: зовнішні та внутрішні. І якщо внутрішні фактори це виключно фінансова надійність банку, то зовнішні фактори пов'язані із економічною та політичною ситуацією в країні та рівнем розвитку банківської інфраструктури в країні. Саме зовнішні фактори, які сьогодні такі мінливі, найбільше впливають на напрям розвитку кредитної політики банку. Так, аналізуючи макроекономічні показники сьогодні, можна зробити такі висновки:

- бачимо економічне падіння на тлі катастрофічного зниження внутрішнього та зовнішнього попиту, девальвація національної валюти;
- спостерігається тенденція до зменшення питомої ваги довгострокових кредитів. Так якщо в 2008 році довгострокові кредити зростали у відношенні до короткострокових 70 до 30 %, то сьогодні 20 до 80%, зростають обсяги кредитів без застави зокрема карткове кредитування, банки приваблює висока прибутковість даних продуктів;
- негативні тенденції спостерігаються в динаміці кредитів спрямованих на інвестиційну діяльність, їх обсяг занадто малий. Допускаю, що така ситуація склалась через те, що банки страхуючи себе від ризику неповернення таких типів кредитів, створили занадто жорсткі умови надання, що унеможливило отримання кредиту середньостатистичному підприємцю;
- спостерігається тенденція, щодо пріоритетів кредитної політики до галузей де вища обіговість капіталу, та кредитування лише пов'язаних позичальників, заходи впливу на яких знаходяться за межами правового поля.

Внаслідок девальвації національної валюти чимало позичальників, які отримали кредити в іноземній валюті, виявилися неплатоспроможними. За рахунок курсової різниці на їх плечі лягло додаткове фінансове навантаження. З низки причин дані офіційної статистики Національного Банку України дають не повну картину стану (якості) українського ринку кредитування, більше того, відсутня офіційно опублікована інформація про проблемні кредити, тобто

кредити, що до повернення яких виявлені складнощі і які потенційно можуть стати простроченими.

За роки незалежності Україна зіткнулася з цілим рядом кризових ситуацій, що прямо чи опосередковано вплинули на банківський сектор, а саме:

- російський дефолт 1998 року;
- банкрутство одного з найбільших банків «Україна» в 2001 році;
- політична криза 2004 року;
- криза кредитування 2007-2008 року;

та криза 2013/2014 року, яку нам ще витіснити [2].

На наш погляд, першим симптомом кризових явищ у банківській системі 2013 році був масовий відплив коштів із рахунків вкладників, що спровокувало кризу ліквідності багатьох банків, значне зростання проблемної позичкової заборгованості та загалом збиткові результати діяльності більшості українських банків. А на фоні відтоку коштів валютний ринок переживає панічні настрої. Спостерігаємо підвищений попит на долар та стрімке падіння гривні. Спостерігаємо ситуацію, як в країні спрямовуються переважно спекулятивні гроші, які дестабілізують фінансовий ринок. За підрахунками НБУ, реально довгостроковою інвестицією стає лише кожен двадцятий долар, що надходить в Україну. На нашу думку в даний складний час Україна повинна визначити шлях по якому змістить працювати на економіку тіньові заощадження українців! Можливо, що це шлях обмежень та заборон, що робитиме систему валютного регулювання складною, та гаяти час не можна, потрібно впроваджувати розвинені інструменти продуманої кредитної політики і активізації роботи із зменшенням проблемної заборгованості.

Підводячи підсумки, зазначимо, що однією із основних причин настання кризи у банківській системі України є грубі помилки з боку менеджменту банківських установ і недоліки у системі регулювання й нагляду за ними зі сторони регуляторних сторін. Подолати наслідки і не допускати їх у майбутньому, на нашу думку, можна за умови проведення ефективної грошово-кредитної політики новим урядом, здійснення ефективних процедур регулювання фінансових потоків і правил поведінки всіх учасників банківського ринку. Також, беручи до уваги високий рівень показника долі простроченої кредитної заборгованості у загальному обсязі виданих кредитів та високий рівень негативно класифікованих активів, українським банкам варто формувати більші резерви. Цікавим є той факт, що деякі банківські установи з іноземним капіталом, на відміну від вітчизняних банків, формують резерви на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями у обсягах, що набагато перевищують обсяг задекларованої проблемної заборгованості. Таке додаткове резервування пояснюємо, насамперед, більш жорсткою методикою віднесення заборгованості до категорії «проблемна» у іноземних банках.

Дослідження сучасного стану проблемних активів у банківській системі України дає можливість відмітити, що ситуація у країні складна. Спостерігаємо скорочення обсягів кредитування, стрімке зростання простроченої заборгованості банківських установ та зниження рейтингів багатьох українських банків міжнародними рейтинговими агентствами. Зважаючи на

представлені висновки, питання налагодження ефективного процесу реалізації кредитних відносин в Україні надзвичайно актуальне та потребує реформ в законодавстві.

Список використаних джерел

1. Кредитний менеджмент [Текст] : навчальний посібник / Під ред. А.М.Мороз, Р.І.Шевченко, І.В.Дубик. — Київ : КНЕУ, 2009. — 322 с.
2. Кредитно-інвестиційний потенціал банків України [Текст] : монографія / Під ред. О.І.Воробйова. — Сімферопіль : ВД «АРІАЛ», 2013. — 452 с.

УДК 338.24

Шелінговська Іванна
магістрант
Мостовенко Наталія
к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк

ПРИКЛАДИ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Анотація

У статті розглядаються основні фактори, що сприяють розвитку венчурної індустрії, описано характер ринку венчурного капіталу, проаналізовано показові приклади успішного розвитку венчурного підприємництва в Україні.

Ключові слова: інновації, венчурний бізнес, венчурна індустрія венчурне інвестування.

Закономірністю розвитку сучасних висококонкурентних ринків є оновлення та удосконалення виробничих технологій, орієнтація на постійну розробку та виробництво нової продукції, використання нових підходів до управління та організації виробництва. Такий підхід спроможні забезпечити лише інвестиції, що спрямовані в інноваційну сферу. Тому, предметом наукових досліджень у сфері управління процесами інноваційного інвестування є виявлення нових можливостей у існуючих способах мобілізації фінансових ресурсів та оцінка результативності їх впливу на інноваційний розвиток. Головною проблемою реалізації інвестиційно-інноваційного розвитку в Україні є розрив між двома важливішими стадіями інновацій – науковими дослідженнями й масовим виробництвом продукції, що є безпосереднім результатом їх ефективності з точки зору затребуваності ринком. Однією з найважливіших складових інноваційного процесу є венчурний бізнес, феномен надактивного розвитку якого пов'язаний із пріоритетним розвитком високотехнологічних та ризикованих галузей. Суть венчурного бізнесу полягає в тому, що інноваційні ідеї інвестуються на стадії відсутності не тільки компанії, а,